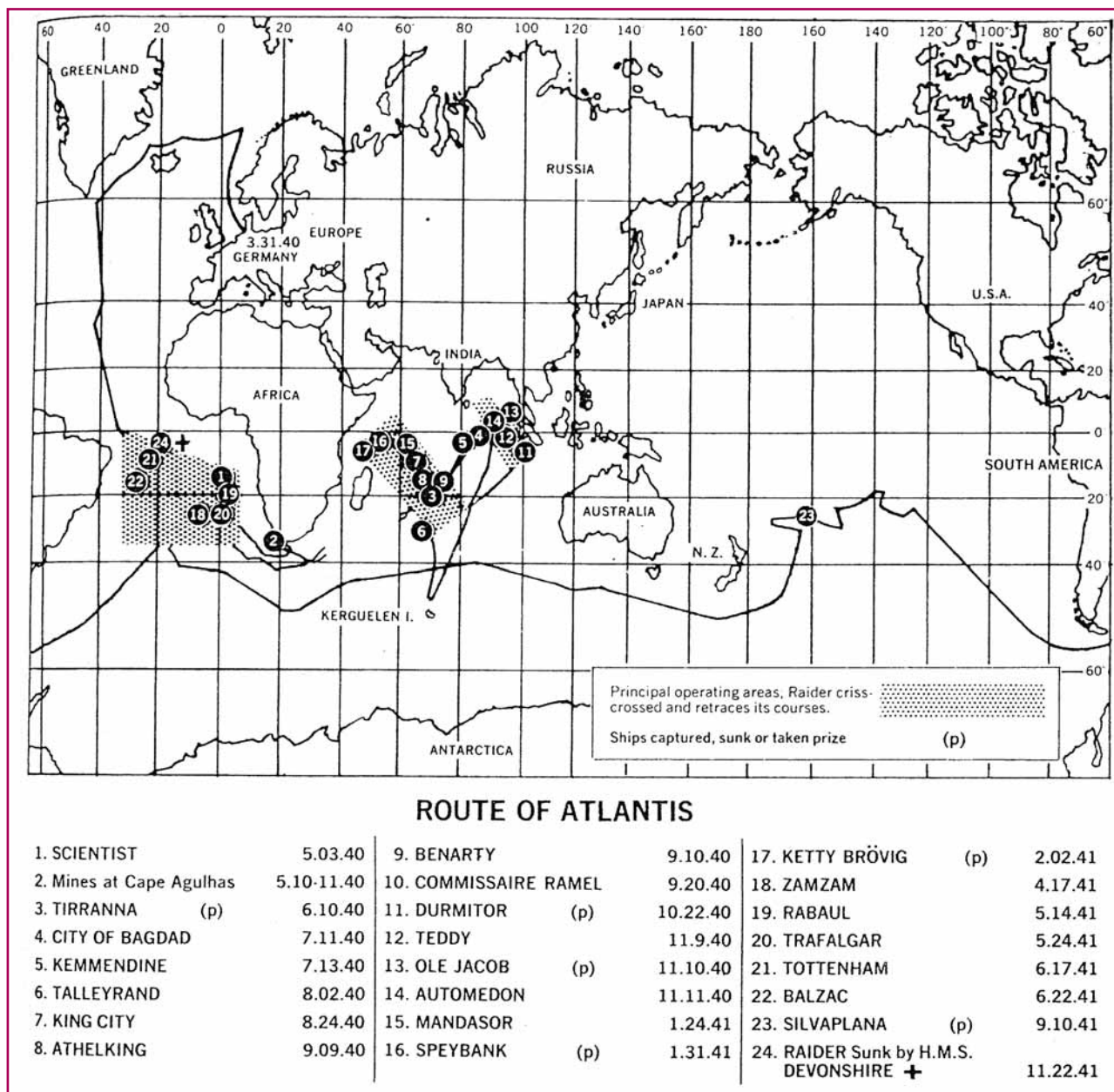

Το επιδρομικό «Atlantis»

Ένα φάντασμα στον Ωκεανό

Δ' ΜΕΡΟΣ

ΤΟΥ Αντιναυάρχου (ε.α.), Ξενοφώντος Μαυρογιάννη ΠΝ

Το περιπετειώδες ταξίδι του «Atlantis» και η δράση του

Το τέλος του «Atlantis»

Έχουν περάσει 18 μήνες που το γερμανικό επιδρομικό βρίσκεται στο πέλαγος. Μεγάλο διάστημα για ανθρώπους που αντιμετωπίζουν καθημερινά τον κίνδυνο. Έχουν διανύσει 100.000 μίλια.

Ο Ρόγκε, μετά τις τελευταίες βυθίσεις βρετανικών εμπορικών και τα αλλεπάλληλα σήματα κινδύνου που έστειλαν τα θύματά του μαζί με το στίγμα τους, έβλεπε ότι ο Ατλαντικός δεν τον χωρούσε. Η απηνής καταδίωξη και καταβύθιση του θωρηκτού «Bis-

marck» τον αναγκάζει να αποσυρθεί στον Ειρηνικό για να χαθούν τα ίχνη του, μέχρις ότου ηρεμήσει η κατάσταση, παρά τις εντολές να παραμείνει στον Ατλαντικό. Στις 10 Σεπτεμβρίου 1941, βορειοανατολικά της Νέας Ζηλανδίας, συλλαμβάνει το νορβηγικό

φορηγό «Silvarlana» εκτοπίσματος 4.790 τόνων γκρος. Μεταφέρει καουτσούκ, κασίτερο, χαλκό, ξυλεία τικ κ.ά. Αφού τοποθετεί γερμανικό πλήρωμα, στέλνει το πολύτιμο φορτίο στο Μπορντώ όπου το «Silvarlana» καταπλέει ασφαλώς στις 17 Νοεμβρίου. Κανείς δεν υποπτευόταν, εκείνη τη στιγμή, ότι αυτή θα ήταν η τελευταία του λεία.

Στις 9 Οκτωβρίου το «Atlantis» καταπλέει στο νησί Βάνα-Βάνα του συμπλέγματος Τουαμότι για να ξεκουραστεί το πλήρωμα. Μερικοί βγαίνουν στον τροπικό παράδεισο. Είχαν εννέα μήνες να πατήσουν ξηρά.

Μετά διήμερο αποπλέει για το νησί Πίτκερν όπου το 1789 μία βάρκα του βρετανικού πολεμικού «Μπάουντυ», του οποίου το πλήρωμα είχε επαναστατήσει, με τον ύπαρχο Φλέτσερ Κρίστιαν και μερικούς από το πλήρωμα είχαν βρει καταφύγιο.

Από εκεί αποπλέει στις 18 Οκτωβρίου και περνώντας στις 29 το ακρωτήριο Χορν μπαίνει στο νότιο Ατλαντικό. Θα συναντούσε το υποβρύχιο U-68 για να το ανεφοδιάσει με καύσιμα. Το σημείο συνάντησης των δύο πλοίων δεν κρίθηκε ασφαλές γιατί το στίγμα είχε δοθεί με τον ασύρματο και υπήρχε φόβος να έχει υποκλαπεί από τον εχθρό. Καθόρισαν νέο σημείο συνάντησης για τις 14 Νοεμβρίου νότια του νησιού της Αγίας Ελένης στο οποίο έπλευσαν μεμονωμένα. Λόγω όμως θαλασσοταραχής ο ανεφοδιασμός αναβλήθηκε για την επομένη. Το υποβρύχιο, αφού παρέλαβε 100 τόνους πετρέλαιο, ευχήθηκε καλό ταξίδι στο επιδρομικό και κατευθύνθηκε στην περιοχή περιπολίας του.

Νέα διαταγή στο επιδρομικό καθόριζε ραντεβού στο σημείο «Λίλια-10» για να ανεφοδιάσει το υποβρύχιο U-126. Του Ρόγκε δεν του άρεσε καθόλου η νέα αγγαρεία και τη δυσφορία του δεν απέκρυψε από τον ύπαρχο. Ήθελε να αποσυρθεί σε κάποιο απόμερο σημείο και ήσυχος να αφήσει τους μηχανικούς του να κάνουν γενική επιθεώρηση και μικροεπισκευές στις μηχανές για να επιστρέψει στη συνέχεια στη Γερμανία. Ο ναύαρχος Νταινίτζ όμως επιθυμούσε να ανεφοδιαστούν, πάση θυσία, τα υποβρύχιά του για να είναι κάθε στιγμή ετοιμοπόλεμα.

Το «Atlantis» κατευθύνεται προς το σημείο «Λίλια-10». Δεν είχε περάσει

Ναυαγοί του «Zam-Zam»

πολύς χρόνος όταν το αναγνωριστικό αεροπλάνο εντόπισε πλοίο. Αμέσως το επιδρομικό αρχίζει την καταδίωξη μέσα σε μεγάλη τρικυμία. Ήταν όμως ουδέτερο όπως φάνηκε μόλις το πλησίασαν.

Την επομένη εμφανίζεται άλλο θήραμα που κατευθύνεται προς το Περναμπούκο και είναι ταχύτερο του επιδρομικού. Παρά τις προσπάθειες, είναι αδύνατο να το φθάσει. Και επειδή «ενός κακού μύρια έπονται» η ατυχία συνεχίζεται με αυξανόμενη ένταση. Το υδροπλάνο παθαίνει βλάβη στον κινητήρα η οποία αποκαθίσταται, αλλά ο καιρός δεν επιτρέπει την αποθάλασσώσή του.

Έχουμε φθάσει, ήδη, στις 21 Νοεμβρίου 1941. Το υδροπλάνο επιστρέφοντας από αναγνωριστική πτήση κατά την προσθαλάσσωση αναποδογυρίζει, λόγω νέας βλάβης του κινητήρα. Ευτυχώς οι πιλότοι σώζονται αλλά οι ζημιές είναι μεγάλες. Καταφέρνουν όμως να το ανεβάσουν με τον καταπέλτη στο επιδρομικό.

Οι αλλεπάλληλες αυτές ατυχίες δεν αρέσουν καθόλου στον Ρόγκε. Διαισθάνεται ότι κάτι κακό θα συμβεί και προσπαθεί να το αποδιώξει από το μυαλό του.

Την επομένη συναντούν το υποβρύχιο στο προκαθορισμένο στίγμα 350 μίλια, περίπου, βορειοδυτικά της νήσου Ασσενσιόν (Αναλήψεως), στο στενότερο μέρος του Ατλαντικού. Εί-

ναι ένα θαυμάσιο πρωινό με λίγα συννεφάκια στον ουρανό και ήρεμη θάλασσα. Το U-126 παραβάλλει στο επιδρομικό. Ο κυβερνήτης υποπλοίαρχος Ερνστ Μπάουερ (Ernst Bauer) και επτά άλλοι άνδρες επισκέπονται τον Ρόγκε στο ευρύχωρο καρρέ του επιδρομικού. Οι μηχανικοί επισκευάζουν τις μικροζημιές και αλλάζουν ένα σπασμένο πιστόνι στο Νο 3 κύλινδρο της μηχανής για να ετοιμάσουν το πλοίο για το ταξίδι της επιστροφής στην πατρίδα. Για το διάστημα της επισκευής το επιδρομικό μπορεί να χρησιμοποιήσει, αν χρειασθεί, μόνο τη μία μηχανή, ενώ το υδροπλάνο του παραμένει ακινητοποιημένο μη έχοντας ένα «μάτι» να ερευνήσει την περιοχή πέρα του ορίζοντα.

Ξαφνικά στις 08.15 ο οπτήρας της πλήρους αναφέρει τον εντοπισμό πλοίου με τρεις τσιμινιέρες για να συμπληρώσει αμέσως: «εχθρικό καταδρομικό εν όψει». Η αναφορά σκάει σαν βόμβα. Τα κουδούνια του συναγερμού αρχίζουν να χτυπούν δαιμονισμένα.

Το καταδρομικό φαίνεται καθαρότατα. Είναι ένα βαρύ βρετανικό καταδρομικό που κατευθύνεται προς το μέρος τους.

Με τσεκούρια κόβονται αστραπιαία οι κάβοι που κρατούν δεμένα τα δύο πλοία. Το ίδιο κόβεται και ο σωλήνας εφοδιασμού με πετρέλαιο του υποβρυχίου. Ο κυβερνήτης δεν πρόλαβε

Αυτή είναι η μοιραία φωτογραφία του «Atlantis» που έβγαλε ο Αμερικανός φωτογράφος και το Βρετανικό Ναυαρχείο διένειμε σε πολλά αντίτυπα.

Διασωθέντες από τα «Atlantis» και «Pythou» στο κατάστρωμα του ιταλικού υποβρυχίου «Enrico Tazzoli» μετά την επιστροφή τους στο Σαιντ Ναζέρ (Γαλλία)

να πηδήσει στο υποβρύχιο το οποίο αμέσως μόλις απελευθερώθηκε από το επιδρομικό καταδύεται. Συγχρόνως το «Atlantis», στρέφοντας την πρύμη προς το καταδρομικό, αναπτύσσει όσο μεγαλύτερη ταχύτητα μπορεί για να απομακρυνθεί. Με κατεύθυνση προς τα νοτιοδυτικά ακολουθείται από τη βενζινακάτο του, την

οποία δεν πρόλαβε να ανασύρει από τη θάλασσα.

Την ίδια σχεδόν στιγμή το εχθρικό υδροπλάνο υπερίπταται των δύο πλοίων για αναγνώριση της εθνικότητάς τους. Κατεβαίνοντας χαμηλότερα παρατηρεί το σωλήνα ανεφοδιασμού να σέρνεται σαν φίδι, πίσω από το επιδρομικό.

Ο Ρόγκε θέλει να κερδίσει χρόνο και να ξεγελάσει τον αντίπαλο για να τον πλησιάσει και να μπει στο βεληνεκές των πυροβόλων και των τορπιλών του, δίνοντας έτσι την ευκαιρία και στο υποβρύχιο να επιτεθεί. Αρχίζει να κάνει διάφορους χειρισμούς που εμφάνιζαν το πλοίο του σαν αδιάφορο εμπορικό. Ο σηματογράφος του διαβάζει φωτεινό σήμα που στέλνει το υδροπλάνο στο καταδρομικό με «άλτις» και του επιστά την προσοχή για την παρουσία υποβρυχίου. Αργότερα θα αποδειχθεί ότι η ανάγνωση ήταν λανθασμένη και το σήμα έλεγε: «Το ύποπτο πλοίο μοιάζει με το επιδρομικό C» .

Τι όμως είχε συμβεί και ο πιλότος το αναγνώρισε; Ο φωτογράφος Σέρμαν του αμερικανικού περιοδικού «Life» είχε τραβήξει φωτογραφία του επιδρομικού πριν εγκαταλείψει το αιγυπτιακό «Zam-Zam» την οποία είχε κρύψει καλά από τους Γερμανούς. Όταν αργότερα έφθασε στην Αμερική, στις 23 Ιουλίου 1941 δημοσίευσε άρθρο στο περιοδικό στο οποίο έκανε λεπτομερέστατη περιγραφή της περιπέτειας του «Zam-Zam» μαζί με φωτογραφία του «Atlantis». Το Βρετανικό Ναυαρχείο εκτύπωσε χιλιάδες

αντίτυπα τα οποία μοίρασε στα πλοία. Μια τέτοια φωτογραφία είχε και ο πιλότος του αναγνωριστικού του βρετανικού καταδρομικού που ήταν το «Ντέβονσαίρ» (Devonshire) με κυβερνήτη τον πλοίαρχο Όλιβερ (R.D. Oliver). Επρόκειτο για βαρύ καταδρομικό κλάσης «London», εκτοπίσματος 14.588 τόν. (πλήρες) με κύριο οπλισμό 8 πυροβόλα των 8 ιντσών, πολλά δευτερεύοντος, торπίλες 21 ιντσών, ταχύτητα 32 κόμβων και πλήρωμα 700 ανδρών. Τεράστια διαφορά δυναμικού από το γερμανικό επιδρομικό. Κάθε αγώνας θα ήταν άνισος.

Ο πλοίαρχος Όλιβερ από τις 05.20 της 22ας Νοεμβρίου 1941 είχε αποστείλει το υδροπλάνο για αναγνώριση. Ήταν πολύ πρωί για μια τέτοια ενέργεια αλλά ο Βρετανός κυβερνήτης φαίνεται ότι είχε κάποιες πληροφορίες. Αυτές προέρχονταν από υποκλαπέν γερμανικό σήμα από το Βρετανικό Ναυαρχείο που όριζε το ραντεβού του «Ατλαντίς» με το U-126. Οι Βρετανοί είχαν «σπάσει» το γερμανικό ναυτικό κρυπτογραφικό κώδικα, εν αγνοία των Γερμανών, όπως αποκαλύφθηκε πολύ μετά το πέρας του πολέμου.

Στις 07.00 το αναγνωριστικό αναφέρει την παρουσία πλοίου που έπλεε με μεγάλη ταχύτητα και σταθερή πορεία. Το αναγνωριστικό, λόγω του μεγάλου ύψους που πετούσε, δεν είχε γίνει αντιληπτό από το επιδρομικό το οποίο έπλεε αμέριμνο. Το «Devonshire» είχε αποκτήσει επαφή με το «Atlantis» από τις 08.09 και παρέμενε, σε απόσταση 17.500 γιάρδων, εκτός βεληνεκούς των πυροβόλων του επιδρομικού, πλέοντας ελιγδών με ταχύτητα 26 κόμβων για να αποφύγει τορπιλική επίθεση. Ο Όλιβερ θυμόταν το πάθημα του βρετανικού «Cornwall» που πλησίασε το επιδρομικό «Penguin» και υπέστη σοβαρές βλάβες από τα πυρά του.

Το αναγνωριστικό κατεβαίνει χαμηλότερα και στέλνει το διεθνές σήμα στο επιδρομικό «NNJ» που σημαίνει αναφέρατε την ταυτότητά σας. Αυτό δεν απαντά για να λάβει ταυτόχρονα από το καταδρομικό το σήμα: «NNJ. Όνομα πλοίου σας». Και πάλι δεν απαντά.

Μία ομοβροντία των 8 ιντσών πέφτει στα απόνερά του για να δείξει την αποφασιστικότητα των Βρετα-

Μετά τη διάσωσή τους το πλήρωμα του ανεφοδιαστικού «Python» στο κατάστρωμα του U-129 κατά την άφιξή τους στη Γαλλία (Δεκέμβριος 1941)

νών και ότι έπρεπε να κρατήσει τις μηχανές.

Ο Ρόγκε έχοντας το εχθρικό καταδρομικό εκτός βεληνεκούς των πυροβόλων του, αλλά και μόνο μία μηχανή σε λειτουργία –η άλλη δεν είχε επισκευαστεί ακόμη– βλέπει ότι το «παιχνίδι» είναι χαμένο. Κάνει κράττει, ενώ συγχρόνως σηκώνει το σήμα: «Συμμορφώθηκα στην εντολή. Σταματώ». Την ίδια στιγμή κάνει την ύστατη προσπάθεια για να παραπλανήσει τον εχθρό. Στέλνει με τον ασύρματο σήμα σε μήκος κύματος 600 μέτρων όπως έκαναν τα συμμαχικά εμπορικά όταν δέχονταν επίθεση: «RRR, όνομα πλοίου μας Πολύφημος».

Ο Βρετανός κυβερνήτης διστάζει προς στιγμή. Υπάρχει πράγματι τέτοιο πλοίο, αναρωτιέται. Μήπως θα επιτεθεί σε συμμαχικό ή ουδέτερο; Το χαρακτηριστικό με τα τέσσερα «R» σημαίνει δέχομαι επίθεση. Το σήμα όμως που είχε εκπεμφθεί είχε τρία «R», αλλά αυτό μπορεί να οφειλόταν σε λάθος του ασυρματιστή. Ρωτά αμέσως το Αρχηγείο του Νοτίου Ατλαντικού στο Φρήτσουν το στίγμα του εμπορικού «Πολύφημος».

Χρειάστηκε μισή ώρα για να λάβει απάντηση ότι το «Πολύφημος» ήταν καταχωρημένο στα δελτία του Βρετανικού Ναυαρχείου, αλλά βρισκόταν σε άλλη περιοχή. Δεν υπήρχε πλέον καμία αμφιβολία ότι ο αντίπαλος προσπαθούσε να τον παραπλανήσει. Διατάζει τα πυροβόλα να ετοιμαστούν για συνεχές πυρ. Την ώρα λοιπόν που ο Ρόγκε στέλνει το αφελές σήμα: «Μπορούμε να συνεχίσουμε τον πλου-

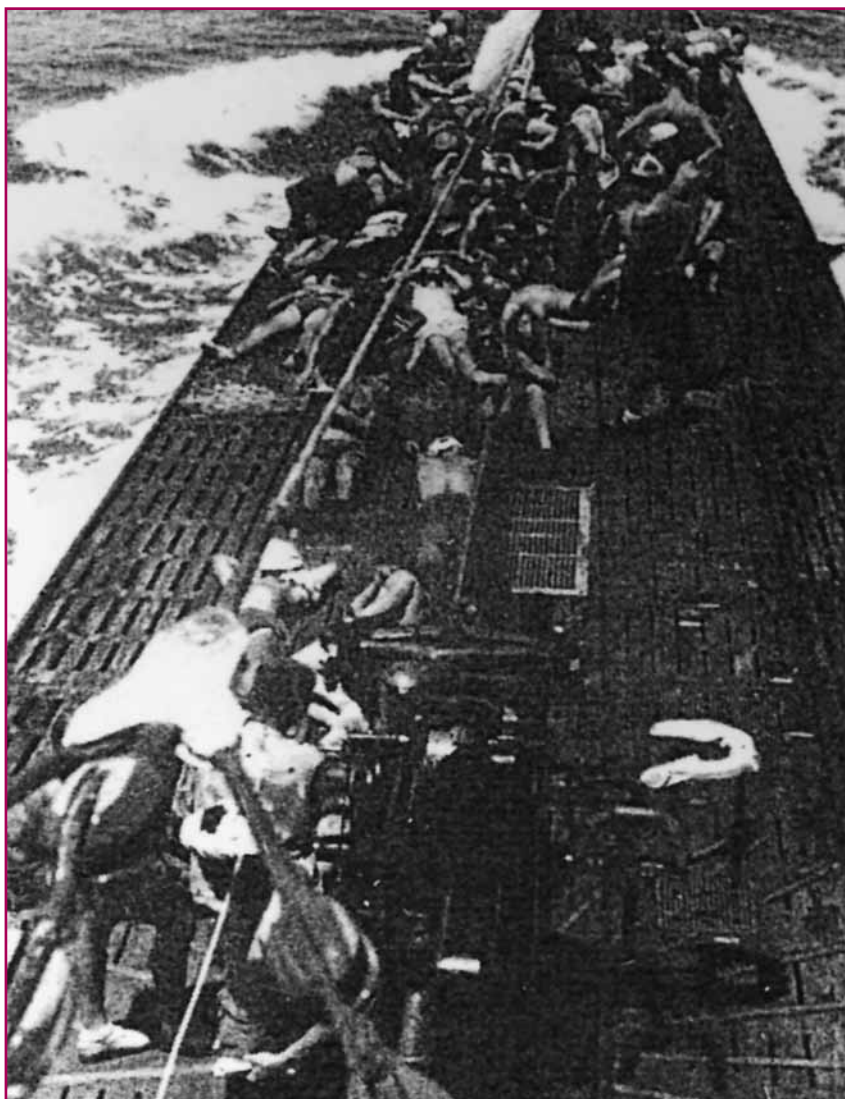
μας;» λαμβάνει ως απάντηση ένα ξερό «Οχι» και η πρώτη ομοβροντία κατευθύνεται προς το επιδρομικό στις 09.35. Είναι βραχεία, η δεύτερη μακρά και η τρίτη πέφτει επί του στόχου. Ένα βλήμα εκρήγνυται στο διαμέρισμα του υδροπλάνου με αποτέλεσμα η βενζίνη να πάρει φωτιά. Άλλα πέφτουν στο μαγειρείο, στο τορπιλοστάσιο στα πυροβόλα 4 και 5 με αποτέλεσμα να σκοτωθούν ένας υπαξιωματικός και δύο ναύτες. Κάθε προσπάθεια διαφυγής πλέον ήταν μάταιη και ο Ρόγκε θέλει να σώσει όσους περισσότερους μπορεί από το πλήρωμά του. Διατάζει καθαίρεση των σωστικών μέσων και εγκατάλειψη πλοίου. Το πηδάλιο, τα τηλέφωνα, οι συσκευές επικοινωνιών, ο τηλεγραφος των μηχανών, έχουν καταστραφεί και οι διαταγές μεταβιβάζονται από στόμα σε στόμα. Στις 09.58 ανατινάζεται η προωραία πυριτιδαποθήκη.

Το πλήρωμα επιβιβάζεται με πλήρη τάξη στις σωστικές λέμβους και στις σχεδίες και άλλοι πέφτουν στη θάλασσα. Στο κατάστρωμα του επιδρομικού που είναι ένας σωρός ερειπίων, βρίσκεται ακόμα ο κυβερνήτης, ένας αξιωματικός, ο πηδαλιούχος και η ομάδα καταστροφών που είχε εντολή να πυροδοτήσει τα εκρηκτικά για να βυθιστεί το πλοίο. Ο υποπλοίαρχος Φέλερ (H.J. Fehler) πυροδοτεί τα εκρηκτικά και το «Atlantis» γέρνει στην πλευρά και αρχίζει να βυθίζεται. Τελευταίος το εγκαταλείπει ο Ρόγκε μαζί με το σκυλάκι του Φέρυν που δεν εννοούσε να τον αφήσει μόνο. Η ώρα είναι 10.16 της 22ας Νοεμβρίου 1941

Στο κατάστρωμα του U-129 ο κυβερνήτης του "Python", πλοίαρχος Lueders, χαιρετά άνδρες υποδοχής στην προβλήτα

Διασωθέντες του «Atlantis» στο κατάστρωμα του U-68.

και οι άνδρες του νοιώθουν τα ίδια συναισθήματα που ένοιωθαν τα θύματά τους. Το «Atlantis» χάθηκε στα βάθη του ωκεανού χωρίς να σηκώσει την

πολεμική σημαία διότι, εφόσον δεν έβαλε καμία βολή, ο Ρόγκε δεν ήθελε να φανερώσει την ταυτότητα του πλοίου του.

Το «Devonshire» όταν βεβαιώθηκε ότι ο αντίπαλός του δεν υπάρχει πια παραλαμβάνει το υδροπλάνο του και γνωρίζοντας ότι βρίσκεται υποβρύχιο στην περιοχή απομακρύνεται γρήγορα.

Μια απέραντη σιωπή επικρατεί τώρα στην περιοχή και τίποτα δεν δείχνει ότι πριν από λίγο αντηχούσαν τα πυροβόλα. Με γερμανική μεθοδικότητα και πειθαρχία οι σωσίβιες βάρκες και οι σχεδίες παραμένουν κοντά η μία στην άλλη, σύμφωνα με τις οδηγίες του κυβερνήτη και τις παροτρύνσεις προς αυτούς που κολυμπούν να προσέχουν τους καρχαρίες. Αλλά ενώ ανασύρονται όσοι κολυμπούν και εμφανίζονται οι πρώτοι καρχαρίες, περί τις 14.45, αναδύεται το U-126, χάριν του οποίου είχε θυσιαστεί το επιδρομικό. Παραλαμβάνει 52 ναυαγούς στο εσωτερικό του σκάφους και άλλους 55 με τα σωσίβιά τους στο κατάστρωμα. Οι υπόλοιποι 201 σε 4 σωσίβιες λέμβους και 2 βενζινακάτους ρυμουλκούνται προς τις ακτές της Βραζιλίας. Τότε ο Ρόγκε πληροφορείται γιατί το υποβρύχιο δεν έλαβε μέρος στη μάχη. Είχαν εκλάβει τις ομοβροντίες του πυροβολικού για βόμβες βάθους που έριχνε το αεροσκάφος και πιστεύοντας ότι είχαν εντοπιστεί από τον εχθρό κατέβηκαν σε βάθος 90 μέτρων όπου και παρέμειναν μέχρι να περάσει ο κίνδυνος.

Δύο φορές ναυαγοί

Επί 36 ώρες το υποβρύχιο συνεχίζει τον πλου του προς Βραζιλία. Οι ναυαγοί τρέμουν από το κρύο και την υγρασία τη νύχτα, ενώ ψήνονται κυριολεκτικά, την ημέρα από τον καυτερό ήλιο. Προτιμούν όμως αυτό από το να κολυμπούν παρέα με τους καρχαρίες.

Ξημερώματα της 24ης Νοεμβρίου εμφανίζεται το ανεφοδιαστικό υποβρυχίων «Πύθων» (Python), εκποτίσματος 3.664 τόνων με κυβερνήτη τον πλωτάρχη Λούντερς που είχε σταλεί από το Γερμανικό Ναυαρχείο για να παραλάβει τους ναυαγούς. Το Ναυτικό χρειαζόταν το επίλεκτο πλήρωμα του «Atlantis» και δεν εννοούσε να κρατηθούν αιχμάλωτοι στη Βραζιλία σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο, μέχρι να τελειώσει ο πόλεμος.

Πάνω στο ανεφοδιαστικό οι ναυαγοί ήταν σαν να βρίσκονταν στον Παράδεισο. Ένα ζεστό φαγητό και στεγνά ρούχα τούς έκαναν να συνέλθουν από

τη σκληρή δοκιμασία των τελευταίων ημερών. Οι περιπέτειές τους όμως δεν θα τέλειωναν εδώ. Η μοίρα τούς επιφύλασσε και άλλες ταλαιπωρίες.

Το «Python» λαμβάνει εντολή να ανεφοδιάσει τέσσερα υποβρύχια έξω από τις αφρικανικές ακτές. Οι καταρμένοι αυτοί ανεφοδιασμοί υποβρυχίων τους τρομάζουν και δεν έχουν άδικο, όπως θα δούμε στη συνέχεια.

Είμαστε στην 1η Δεκεμβρίου 1941 όταν γίνεται η συνάντηση. Το ίδιο υποβρύχιο, το U-68 που πριν από δύο εβδομάδες είχε ανεφοδιαστεί από το «Atlantis», παραβάλλει στο «Python» για να παραλάβει torπίλες, ενώ το «U-A» ανεφοδιάζεται με λιπαντικά. Η ώρα είναι 15.00. Ξαφνικά ο οπτήρας της πλώρης αναφέρει ότι πλησιάζει προς το μέρος τους πλοίο με τρεις τσιμινιέρες. Οποία ειρωνεία. Είναι ο ίδιος ναύτης του «Atlantis» που είχε εντοπίσει το καταδρομικό «Devonshire». Όλοι μένουν εμβρόντητοι. Μοιάζουν σαν να βλέπουν εφιάλτη. Αμέσως ο οπτήρας αναφέρει: «Εχθρικό καταδρομικό εν όψει». Πρόκειται για το αδελφό πλοίο του «Devonshire», το «Ντόρσετσαίρ» (Dorsetshire) της κλάσης «Norfolk» με κυβερνήτη τον πλοίαρχο Άγκαρ (A.W.S. Agar).

Το «Python», ένα ωραίο σύγχρονο πλοίο-ψυγείο των «P-Liners», που από την αρχή του πολέμου είχε μετατραπεί σε ανεφοδιαστικό υποβρυχίων, κάνει το παν για να τραβήξει την προσοχή του καταδρομικού, ώστε να δώσει χρόνο στα υποβρύχια να λύσουν τους κάβους και να καταδυθούν. Στο σχέδιο είναι να το παρασύρει προς καταδίωξή του αναπτύσσοντας όση ταχύτητα μπορεί, αλλά δεν το καταφέρνει. Το «U-A» καταδύεται αμέσως και παίρνει πορεία επίθεσης. Το «U-68» όμως, λόγω της εσπευσμένης κατάδυσης, δεν προλαβαίνει να ανοίξει καλά τα θαλασσέρματα και μολονότι δεν παθαίνει σοβαρές ζημιές, δεν είναι σε θέση να επιτεθεί στο βρετανικό καταδρομικό για να σώσει το ανεφοδιαστικό.

Το «U-A» εξαπολύει αμέσως πέντε torπίλες οι οποίες δεν βρίσκουν το στόχο. Λόγω της ταχείας κατάδυσης και της σύγχυσης που επικράτησε, τα στοιχεία του στόχου είχαν υπολογιστεί λανθασμένα.

Το καταδρομικό πλησιάζει με ταχύτητα 25 κόμβων και στις 10.35 εξαπο-

Η βύθιση από το «Atlantis» του «King City»

Τα σωσίβια μέσα που ρυμουλκεί το U-68 με ναυαγούς του «Atlantis» και του «Python»

λύει την πρώτη ομοβροντία που βρίσκει το στόχο. Το «Python» με τα μικρά του αντιαεροπορικά δεν μπορεί να προβάλλει καμία αντίσταση. Πέντε μόλις λεπτά αργότερα, στις 10.40 της 1ης Δεκεμβρίου 1941 βυθίζεται, την ίδια, περίπου, ώρα που πριν από εννέα μέρες είχε βυθιστεί το «Atlantis».

Ακολουθεί το ίδιο σκηνικό. Οι ναυαγοί του «Atlantis», 256 άτομα, και 158 του «Python» βρίσκονται στα κύματα του Ατλαντικού, στριμωγμένοι στις σωσίβιες λέμβους και σχεδίες. Και αρχίζει και πάλι η ρυμούλκηση από τα υποβρύχια.

Επίλογος

Η δράση του επιδρομικού «Atlantis» ή «Πλοίου 16» υπήρξε πράγματι καταπληκτική. Βύθισε 16 συμμαχικά εμπορικά και άλλα 6 κατάσχεσε ως λεία πολέμου και τα έστειλε σε λιμάνια του Άξονα. Η συμμαχική ναυτιλία

απώλεσε πλοία συνολικού εκτοπίσματος 145.968 τόνους γκρος –μεγαλύτερο από κάθε άλλο εμπορικό επιδρομικό– εκτόπισμα σημαντικότερο για την εποχή όπου και τα παλαιά αυτά πλοία αποτελούσαν ζωτικότατο μεταφορικό μέσο για τις συμμαχικές μεταφορές πρώτων υλών και πολεμικού υλικού. Κατά τις 622 ημέρες της δράσης του ο ασύρματός του συνέλαβε συνολικά 5.260 ραδιο-τηλεγραφήματα από τα οποία 1.212 εχθρικά κρυπτογραφημένα, που το εμπειρότατο προσωπικό του κατόρθωσε να αποκρυπτογραφήσει. Το τέλος υπήρξε αυτό που αρμόζει σ' ένα μεγάλο μαχητή. Έπεσε στο πεδίο της μάχης.

Ο κυβερνήτης του, πλοίαρχος Μπέρναρντ Ρόγκε (Bernhard Rogge), υπήρξε άξιος μαχητής της θάλασσας, ένας πραγματικός ιππότης. Πολέμησε στους ωκεανούς στον πόλεμο επιδρομής εφαρμόζοντας όλους τους κανό-

Ο Ρόγκε κοιτάζει το «Σιδηρούν Σταυρό» που κατασκεύασε το πλήρωμά του εν πλω για να τον προσφέρει όταν του απονεμήθηκε, μέχρις ότου του δοθεί ο κανονικός.

Το μετάλλιο «διασπάσεως του ναυτικού αποκλεισμού». Ο Ρόγκε το είχε πάρει με αδάμαντες, το μοναδικό που είχε απονεμηθεί. Το είχε απονέμει ο ίδιος ο Φύρερ

νες του Διεθνούς Δικαίου. Σεβάστηκε τους αιχμαλώτους πολέμου και προσπάθησε με κάθε μέσο να τους ανακουφίσει όταν τους είχε στο πλοίο του και στην πρώτη ευκαιρία τους έστειλε στην ξηρά σε λιμάνια του Άξονα. Γι' αυτό δεν καταδικάστηκε ποτέ μετά το πέρας του πολέμου από κανένα δικαστήριο. Προήχθη σε υποναύαρχο το 1943 και ανέλαβε καθήκοντα διοικητού της Σχολής επιλογής και εκπαί-

δευσης αξιωματικών όλων των κλάδων. Το 1944, Διοικητής Εκπαιδύσεως του Στόλου, προήχθη σε αντιναύαρχο και ανέλαβε τη διοίκηση της Task Group III με ναυαρχίδα του το καταδρομικό «Πρίγκιπ Ευγένειος» (Prinz Eugen) με το οποίο βομβάρδισε τις θέσεις των Σοβιετικών το Μάρτιο του 1945 κοντά στο Danzig. Αποστρατεύθηκε μετά τη συνθηκολόγηση. Ανεκλήθη στο Πολεμικό Ναυτικό της Ομοσπονδιακής Γερμανίας το 1957 ως υποναύαρχος, για να αποστρατευθεί το 1962, περατώνοντας έτσι μία ηρωική, γεμάτη περιπέτειες, σταδιοδρομία.

Για τη δράση του τιμήθηκε με το Σταυρό των Ιπποτών του Σιδηρού Σταυρού που του απονεμήθηκε όταν βρισκόταν στο πέλαγος. Το πλήρωμά του, λόγω του σεβασμού και της αγάπης που έτρεφε προς τον κυβερνήτη του, κατασκεύασε από τα καπάκια ασημένιου ρολογιού το Σταυρό και του τον πρόσφερε σε τελετή στο πλοίο, μέχρι να φθάσουν στην πατρίδα για να πάρει τον πραγματικό.

Ο ίδιος ο Φύρερ του απένευσε το μετάλλιο «Διασπάσεως του Ναυτικού Αποκλεισμού», με αδάμαντες, το μοναδικό που απονεμήθηκε – οι οποίοι είχαν τοποθετηθεί στη σβάστικα που κρατά ο αετός.

Είχε ορθή κρίση και πίστευε ότι ο ναυτικός πόλεμος πρέπει να διεξάγεται με τους κανόνες της τιμής. Χαρακτηριστική είναι η σύλληψη του ελληνικού πλοίου «Master Elias Kulukundis» που είχε ναυλωθεί από Ελβετούς. Αφού μετά τη νηοψία δεν διαπίστωσε καμία παράβαση της ουδετερότητας, το άφησε ελεύθερο με τη διαβεβαίωση «επί τω λόγω τιμής» του πλοίαρχου ότι δεν θα αναφέρει τη συνάντησή τους και το στίγμα. Μετά από πολλά χρόνια, όταν οι δύο κυβερνήτες συναντήθηκαν στο Κίελο για να θυμηθούν τα γεγονότα του πολέμου, ο Έλληνας πλοίαρχος δέχθηκε τα συγχαρητήρια του Ρόγκε γιατί τήρησε το λόγο του.

Ο Μπέρνραντ Ρόγκε ήταν εραστής της περιπέτειας και της δράσης μακριά όμως από ακρότητες και αριβισμούς. Θεωρούσε ότι η πιο υπεύθυνη θέση της σταδιοδρομίας του ήταν, κυβερνήτης του «Atlantis» και πρόσθετε με χαμόγελο: «Όταν γίνεσαι ναύαρχος δεν είσαι τίποτα, είσαι έξω από τη θάλασσα».

Πέθανε το 1982 στο Reinbec, κοντά στο Αμβούργο. Η γεμάτη περιπέτειες

δράση του «Atlantis» έχει γυριστεί κινηματογραφική ταινία, πριν από πολλά χρόνια, υπό τον τίτλο «Υπό δέκα σημαίες» (Under ten flags) με τον Αμερικανό ηθοποιό Βαν Χέφλιν να υποδύεται τον Ρόγκε.

Ασφαλώς ο αναγνώστης θα έχει απορία ποία ήταν η τύχη του πληρώματος του «Atlantis» μετά το ναυάγιο του «Python».

Αφήσαμε τα δύο υποβρύχια να ρυμουλκούν τις σωσίβιες λέμβους και τις σχεδίες με 414 συνολικά άνδρες του «Atlantis» και του «Python» μετά τη βύθιση του δευτέρου. Το Γερμανικό Ναυαρχείο μετά την είδηση του συμβάντος διέταξε αμέσως τα υποβρύχια U-124 και U-129 που βρίσκονταν στην περιοχή του Κέιπταουν να σπεύσουν στον τόπο του ναυαγίου, ενώ από το Μπορντώ απέπλευσαν 4 μεγάλα ιταλικά ποντοπόρα υποβρύχια με το μισό πλήρωμα για να υπάρξει χώρος για τους ναυαγούς.

Μεταξύ 14 και 18 Δεκεμβρίου 1941 τα ιταλικά υποβρύχια συνάντησαν τα γερμανικά και παρέλαβαν από 55 έως 70 άνδρες το καθένα: Το «Luigi Torelli» από το «U-A», «Enrico Tazolli» από το «U-68», «Giuseppe Finzi» από το «U-129» και «Pietro Calvi» από το «U-124». Η μεγαλειώδης επιχείρηση διάσωσης των εμπειροτάτων πληρωμάτων στέφθηκε από απόλυτη επιτυχία, αφού διέσχισαν τον Ατλαντικό χωρίς να εντοπιστούν από τα συμμαχικά πλοία και αεροσκάφη, και έφθασαν στο Σαιντ Ναζαίρ της Γαλλίας, ανήμερα τα Χριστούγεννα. Μόλις αποβιβάστηκαν, μετά από δύο χρόνια στη θάλασσα, γονάτισαν και φίλησαν το χώμα. Αμέσως μετά πήγαν στην εκκλησία όπου έγινε δέηση για τη διάσωσή τους. Μερικοί μάλιστα έφτασαν στα σπίτια τους για να γιορτάσουν την Πρωτοχρονιά, μετά από δύο ναυάγια!

Βιβλιογραφία

1. Conways: «All the world's fighting ships 1922-1946», έτος 1980
2. Bernhard Rogge: «The German Raider Atlantis» and Wolfgang Frank
3. Γ. Μεζεβίρης: «Η Μάχη του Ατλαντικού και ο υποβρύχιος Πόλεμος 1914-1918 και 1939-1945», έτος 1964
4. Κούσουλας Χρήστος: «Το επιδρομικό Ατλαντίς», άρθρο στους «Θαλασσινούς Απόδηχους»

ΤΕΛΟΣ